

RUOTSIA, VENÄJÄÄ JA SUOMEA

VIHOJEN AIKA JA RAJAN MUUTOKSET

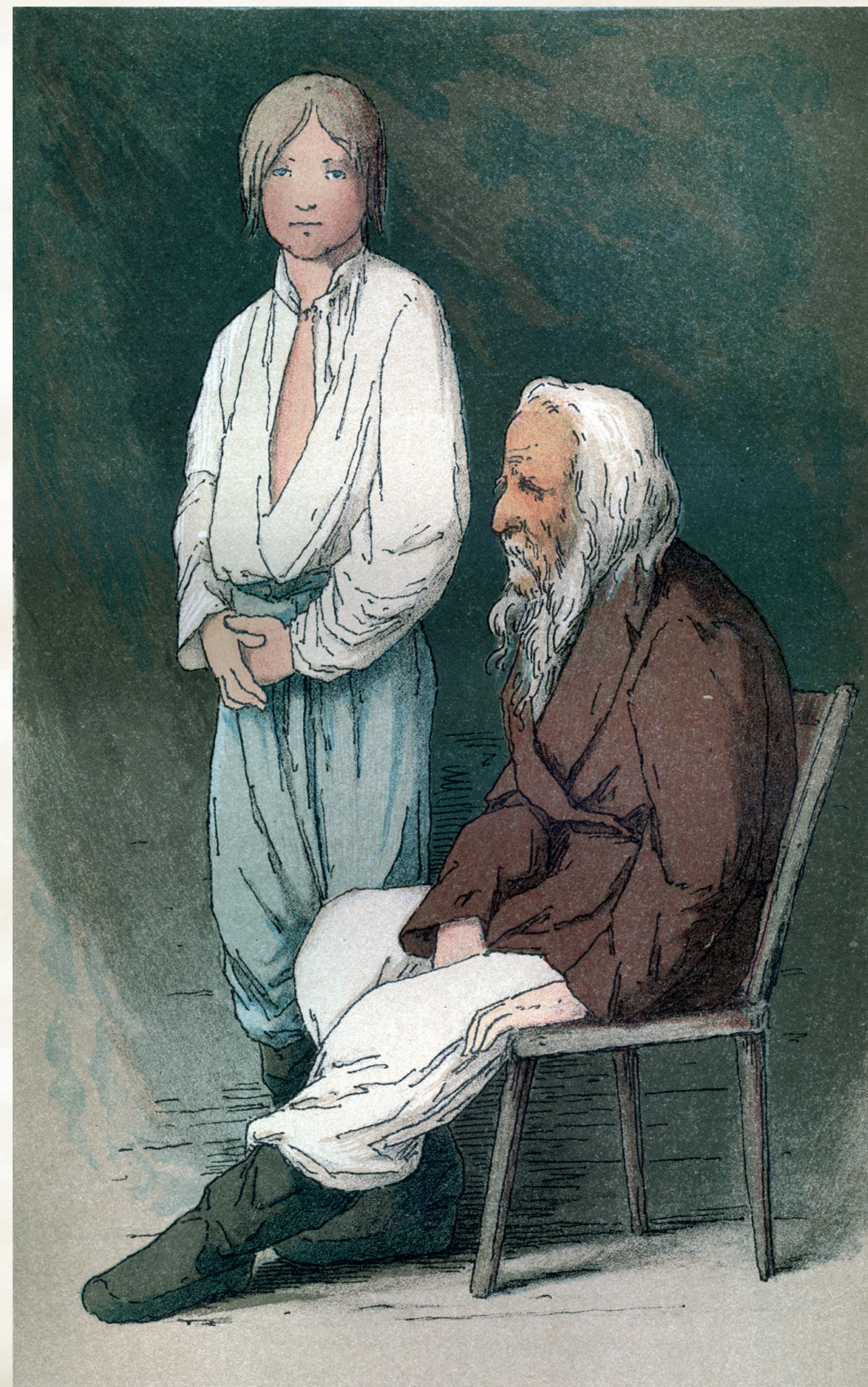
Jääsken kihlakunta jaettiin kahtia Uudenkaupungin rauhassa vuonna 1721. Rauhaa edelsi vuosisadan alussa alkanut sota ja venäläisten kovaotteinen miehitys, Iso viha. Uusi raja kulki kihlakunnan halki: Jääsken eteläosa liitettiin Venäjään ja pohjoisosa jäi Ruotsiin. Raja aiheutti asukkaille odottamattomia hankaluuksia: esimerkiksi talon tilukset saattoivat jäädä kahden valtakunnan alueelle eivätkä Venäjän puolelle jääneet jääskeläiset saaneet käydä Ruotsin puolelle jääneessä kotikirkossaan. Venäjän puolelle jääneestä Jääskestä muodostettiin uusi pitäjä, Antrea. Antreaan rakennettiin oma kirkko, joka nimettiin Jääsken Pyhän Pietarin kirkon veljeskirkoksi, Pyhän Andreaan kirkoksi. Kirkko valmistui vuonna 1725.

Rauha ei säilynyt kauan, sillä uuteen sotaan suistuttiin jo kesällä 1741. Pikkuviha oli verinen. Kerrotaan, että sotajoukot ryöstivät ja tuhosivat kaiken eteensä tulevan. Sotaa seuranneessa Turun rauhassa vuonna 1743 koko Jääsken kihlakunta liitettiin osaksi Venäjän valtakuntaa Ruotsin ja Venäjän rajan siirtyessä Kymijokeen. Seuraavan kerran valtakunnan raja muuttui Suomen sodan (1808-1809) seurauksena, jolloin koko Suomi siirtyi osaksi Venäjää ja Suomesta tehtiin Suomen autonominen suuriruhtinaskunta. Vuonna 1812 Uudenkaupungin ja Turun rauhoissa menetetyt alueet, niin kutsuttu Vanha Suomi, johon Jääsken kihlakuntakin kuului, liitettiin takaisin muuhun Suomeen.

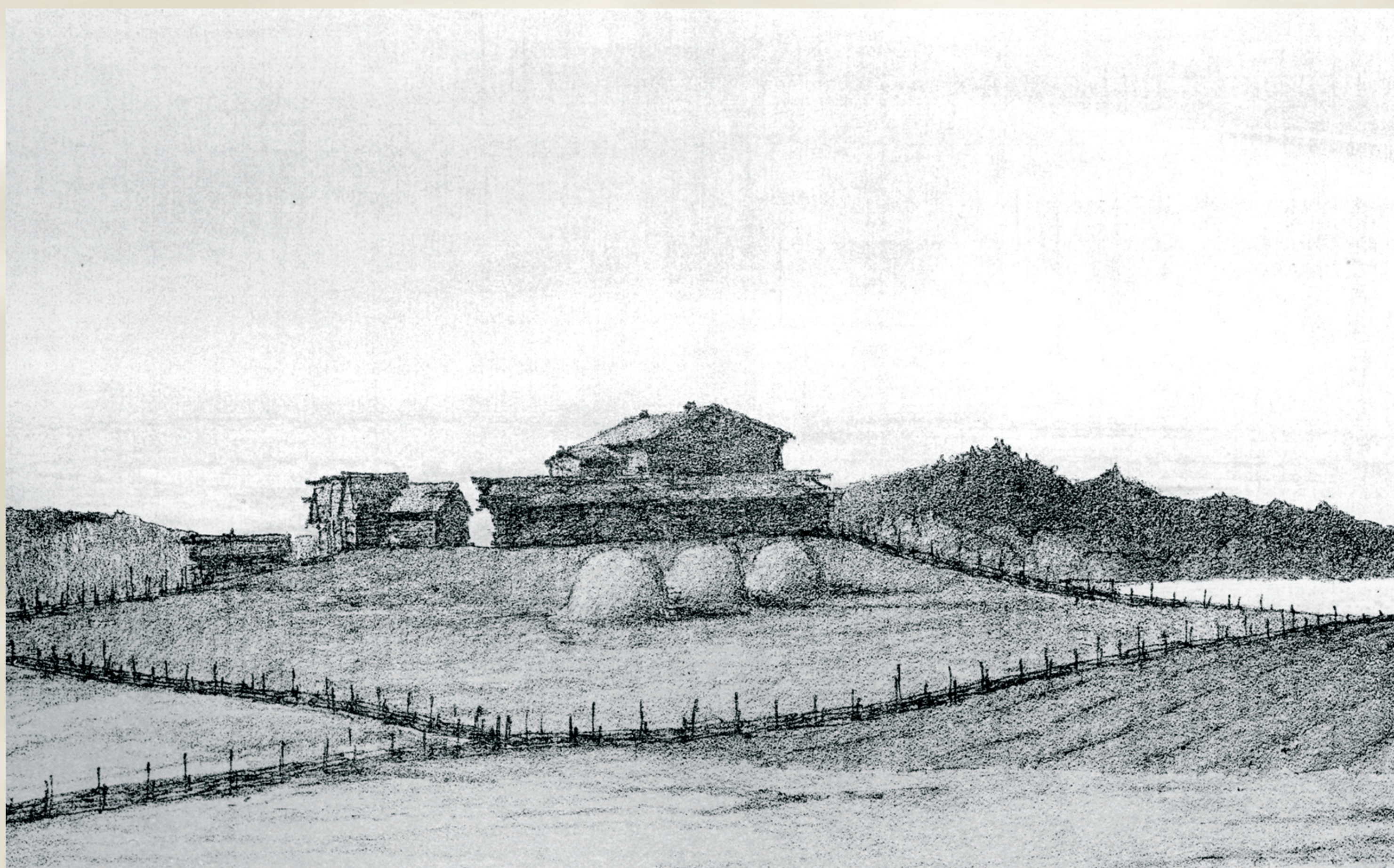
Kihlakunnan väkeä

Vuoden 1754 väestönlaskennan mukaan Jääsken kihlakunnassa asui 15 144 henkilöä. Ruokolahden ja Rautjärven alueella oli eniten asukkaita, yhteensä 5304 henkeä. Tarkemmin eriteltynä asukkaista isäntiä oli 349, emäntiä 349, tyttäriä ja miniöitä 759, poikia ja vävyjä 1768, renkejä 83, piikoja 63 ja loisia eli tilatonta väestöä 932 kappaletta. Kuvassa nainen ja poika Ruokolahdelta ja poika ja ukko Imatralta Severin Falkmanin tallentamana 1800-luvun lopulla. Piirtämisajankohdasta huolimatta samanlaisia vaatteita lienee käytetty myös edellisellä vuosisadalla. Piirros teoksesta I Östra Finland.

UUTTA MAATA VEDEN ALTA

Tavallinen väki sinnitteli puutteen ja levottomuuksien keskellä. Sodista toimistusten välillä maataloutta koetettiin elvyttää ja taloja ja kyliä rakentaa. Kihlakunnan maatalouden tilaa 1700-luvun lopulla kuvailtiin ”surkuteltavaksi”. Jotta kasvava väestö saisi elatuksen oli maataloutta kehitettävä. Jääsken pellot etenkin kihlakunnan pohjoisosissa ja Vuoksen itäpuolella mainittiin kivisiksi, ja uutta viljelysmaata ryhdyttiin etsimään ”koskenperkauksilla”, syventämällä järvien lasku-uomia, jolloin järven hedelmällisiltä ranta-alueilta vapautuisi uutta viljelysmaata. Toimeen ryhdyttiin, ja 1850-luvulla Jääskijärven sekä useiden pienten järvien pintaa alennettiin. Vuoksen vedenpintaa laskettiin 2,5-4 metriä vuonna 1857, jolloin rannoilta paljastui noin 20 000 hehtaaria uutta viljelysmaata. Jääskessä etenkin Antrea ja Vuoksenranta hyötyivät Vuoksen laskusta.

PIETARIN SUURKAUPUNGIN IMUA

Maanviljelyn oheen syntyi uusi elinkeino, rahdinajo. Hevonen ja ajopelit olivat ainoa tapa kuljettaa suurempia määriä tavaraa maitse. Pietarin kaupungin perustaminen vuonna 1703 vaikutti osaltaan kuljetusten vilkastumiseen. Alkuvaiheessa erityisesti sahatavaraa kuljetettiin Viipuriin ja Pietariin. Sahatavara saatiin kihlakunnan alueelle perustetuista pienistä sahoista sekä muualta Suomesta. Myöhemmin rahtina vietiin myös elintarvikkeita, kuten voita. Rahdinajosta tuli suosittu tapa hankkia elannon lisää, ja se oli myös ainoita tapoja saada tuloa suoraan rahana: muutenhan elettiin paljolti luontaistaloudessa. Rahtimatkoilla talonpojat pääsivät tutustumaan ”suureen maailmaan”, ja rahdinajoa osin vastustettiin sen oletetun turmiollisen vaikutuksen – kestiekievareiden tarjoilujen ja suurkaupungin siveellisten kiusausten –takia. Rahdinajo eli kukoistuskauttaan 1800-luvulla, kunnes Saimaan kanava ja junaliikenne syrjäyttivät vähitellen hevosvoiman.

Maatalo Vuoksen varrella

Vuonna 1797 perustettu Suomen talousseura ryhtyi parantamaan maanviljelyksen tilaa, ja ryhtyi jakamaan palkintoja viljelijöille, jotka kunnostautuivat raivaamalla peltoa, parantamalla viljelyksiä tai ottamalla käyttöön uusia viljelystapoja tai kasveja. Näitä palkintoja tuli myös Jääskeen. Esimerkiksi Ruokolahden Hörkkölänmaan viisimiehinen joukkue oli rakentanut kiviäitaa 187 kynnärää (noin 112 metriä) ja ojittanut peltoa 144 kynnärää (noin 86 metriä). Rautjärven Uimolan Antti Uimonen hävisi niukasti Hörkköläläisille ojittuaan peltojaan 140 kynnärän (noin 84 metrin) verran. Jääsken Kuurmanpohjasta Antti Snikkari oli raivannut kolmen vuoden aikana kuusitoista tynnyrialaa eli lähes 17,5 hehtaaria uutta peltoa. Piirros Severin Falkmanin teoksesta I Östra Finland.